

Előfizetési feltételek
helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve:
Egész évre . . . . . 12 kor.
Fél évre . . . . . 6 kor.
Negyedévre . . . . . 3 kor.
Egyes szám ára . . . . . 10 fillér.

Hirdetések díja:
□ centiméterenként 6 fill. Kereskedők és gyárosok külön árkedvezményben részesülnek.

Nyílt tér sora 40 fillér.

KÖZÉRDÉK

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

AZ ALSÓFEHÉRVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Földes Ede
könyvkereskedése
Bethlen-utca 2. sz. alatt,
hova ugy a lap szellemi részét illető közlemények, mint az előfizetések és hirdetések bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Megjelenik hetenkint kétszer: csütörtökön és vasárnap.

Deák Ferenc emlékezete.

Irtta: **Török Bertalan** orsz. képviselő.

A régi képviselőház üléstermében, a miniszterelnöki szék fölött balra állott pad egyszerű tamlaján egy tenyérnyi ezüst lapot lehetett látni, rajta e név: Deák Ferencz. Az ülés deszkája ki volt fűrészelve, mert a képviselő-ház úgy ítélte, hogy Deák Ferencz halála után azt a helyet méltóan, a mi korunkban, más halandó el nem foglalhatja többé!

Sokszor megtekintettem e kis ezüstlapot s mindannyiszor mélyeséges kegyelet és tisztelet érzetével hajoltam meg a haza bölcsének nagy neve, halhatatlan emléke előtt. E kis lap, Deák Ferencz kézírásának hű utanzatával, sokszor erősebben hatott lelkemre, mint hatalmas szobra, mint diszes mauzoleuma a kerepesi temetőben. Ugy véltem, ott abban a teremben, a hol egykor varázserejű hangja csengett, a halhatatlanságba vetett hitünk folytán, itt kell lenni annak a hatalmas szellemnek, a hazafiság, az önzetlenség, a szabadságszeretet, a tiszta becsületesség incarnatiójának; úgy éreztem, hogy közöttünk kell lennie a munka csendes napjaiban, de meg inkább a szenvedélyek ádáz viharaiiban, melyek alkotmányunk, parlamenti életünk előfaját néha oly rettenetesen rázták meg.

Az új, a ragyogóan fényes országházban már nem látható az ócska régi pad s nem látható Deák Ferencz neve. És ime megis, a mostani politikai válságos élet majdnem minden napján ő reá történik hivatkozás s az ő hatalmas, oly sokat támadott, oly sokszor meg-rágalmazott alkotását: az 1867. évi kiegyezési törvényt tekintni minden politikai, pártkülönbség nélkül, az égo-szenvedélyvel vívott harcban védpaizsául.

De az én gyöngé ajkaimra nem a politikai harc izgalma, hanem a legteljesebb kegyelet, a végtelen hála érzete adja Deák Ferencz nevet és emlékezetét. Két nap mulva, október hó 17-én 100-ik éve telik be annak a napnak, melyen Deák Ferencz született. És e vármegye közönsége nevében, mely ezelőtt 42 évvel 1861. évi október hó 17-én néhai báró Kemény Gábor indítványára fellángoló hazafiai tisztelettel üdvözlé „alkotmányos szabadságunk ellenségeinek makacs táborával szembe annyi dicsőséggel vívott politikai nézetet”, — e vármegye közönsége nevében, mely 1876-ban mélyeséges bánattal hajolt meg koporsója felett s mely kegyelete jeleül 1877. április 30-án a nagy hazafi arczképet Ő Felségeik képeivel együtt helyezte el közgyűlésünk termében, — ime leteszem halhatatlan emlékezetere hazafiai érzeményeink hervadhatatlan koszorúját.

Nem is tehetünk másképpen, melyen tisztelt közgyűlés! hiszen a magyar nemzet nem lehet halátlan nagyjai irányában, kik az alkotmányért, a nemzeti jogokért, akár fegyverrel, akár a szellem hatalmas erejével az isteni Gondviselés kegyelméből, mint nemzetünk hivatott vezeterei küzdöttek.

Deák Ferencz egyike volt azon nagy történelmi alakoknak, a kik elhatározólag folytak be nemzetünk sorsára, s a kik nagyrészen alkotói voltak történelmünknek. Az ő életrajzának csak a történelem lehet kellő kerete s e történelem folyamában egyaránt első helyet foglal el, mint a magyar nyelv és nemzetiség egyik legfőbb bajnoka és publicistája, mint jog- és államtudósa, mint törvényalkotó, mint csodálatos erejű szónok és író, „a kinél — mint Cseugery mondja — se több erővel, se több méltósággal és sikerrel nem tolmácsolta soha senki e nemzet érzelmét és kívánalmait.”

Honszeretete, mély bölcsessége csodálatos eles belátása, törhetlen bizalma az alkotmányos törvények erejében, és a nemzeti ügy diadalában oly hatalmas volt, hogy a szenvedélyeseket türelemre, az óvatosokat hű ragaszkodásra, a gyöngéket bátorságra, az elfásult hideg szíveket lelkesedésre bírta, midőn a nagy nemzeti ellenállás ideje bekövetkezett. Már az 1840-ik évi követjelentésében kimondta, hogy: „a mit a hatalom ront meg, az ismét feléledhet, de a mit a nemzet könnyelműsége önkénytelenül oda vet, vagy gyávasága elhanyagol, azt vissza szerezni ritkán lehet.” És továbbá: „a feldult országnak eldarabolt ereje ismét összeállhat s idő és

körülmények kedvezésével megtörheti az ellenség hatalmát, de a tespedésben kialudt nemzeti erőt semmi hatalom többé vissza nem hozza.”

És ime 21 év mulva, 1861. évi augusztus 8-án a híres II. ik felirat végén újra felzug a hatalmas harangszó, az 1860. okt. 20-án kiadott, a nemzeti jogfolytonosság elvét sértő octroyált alkotmánnyal s a még ridegebb februári patenssel szemben az 1848-ki törvényekhez törhetlenül ragaszkodó hazafi lelkiismeretének kiáltása: „Az ország alkotmányos szabadsága nem oly sajátunk, melyről szabadon rendelkezhetünk; hitünkre bízta a nemzet annak hű megőrzését s mi felelősök vagyunk a haza s önlelkiismeretünk előtt. Ha túrni kell, túrni fog a nemzet, hogy megmentsse az utókor-nak azon alkotmányos szabadságot, melyet őseitől örökölt. Túrni fog csüggedés nélkül, mint ősei túrtek és szenvedtek, hogy megvédhessék az ország jogait; mert a mit erő és hatalom elvesz, azt idő és kedvező szerencse ismét visszahozhatják; de a miről a nemzet, felve szenvedésektől önmaga lemondott, annak visszaszerzése mindig nehéz és mindig kétséges. Túrni fog a nemzet, remélve a szebb jövődöt s bizva ügyének igazságában.”

„A törvényhez és a nemzeti jogfolytonossághoz való hű ragaszkodás” ez volt Deák Ferencz vezérelve ugy Zala vármegye termében, hol már 26 éves korában tiszti ügyész volt, mint 1833-tól kezdőleg az országgyűlésen. Melyen megindító az a lelkesedés, a hű ragaszkodásnak az a felemelő érzete, melylyel Zala vármegye Deák Ferenczhez viseltetett. 1840-ben Deák Ferencz nevet viselő alapítványt tett szülőmegyéje s midőn 1843-ban parthívei véres küzdelem árán győztek a követválasztáson s ez okból Deák Ferencz nem fogadta el a választást, melyet könnyek közt ismételt és minden könyörgés dacára meg nem másított elhatározását — a jegyzőkönyv szerint — „midőn a teremben majd a fuiladásig összesereglett rendek a kétségbeeséshez hasonló keserűséggel hallották, elhatározták, hogy „helyette más követet nem választhatnak, de választani nem is fognak.”

De nem is lehetett más magatartást várni attól a ferfiutól, ki nekik allandó elve volt: „nem szabad, nem lehet nekünk a törvényterét soha, semmi szín és semmi esetben elhagyni, mert csak ez azon biztos tér, hol fegyveres erő nélkül fegyveres erő ellenében is megállhatunk”. „A törvény oly nyugalmat ad a leleknek, hogy a legsúlyosabb eseményeket is, ahhoz ragaszkodva, belehet várni és éppen ez fogja előidézni azt, a mi a türesnél legfőbb, hogy méltósággal túrjunk, a méltóságot pedig a törvényesség adja meg és semmi más.”

Nem is volt Deák Ferencz reá vehető, hogy követséget vállaljon 1848-ig, a midőn gr. Batthyány Lajosnak, a főrendek és követek sürgető kérelmének engedve, ismét elfogadta Zala vármegye egyhangú választását oly meghatalmazással, hogy „minden utasítás nélkül, önbelátását s meggyőződését követve szavazzon.”

Mint az ország első parlamentáris igazságügyminisztere, a forradalom után pedig mint az országnak el nem némitható lelkiismerete, csak a törvényt, csak az igazságot tartotta szem előtt s midőn az elnyomatás sötét napjaiban reményt keltő biztatást várva felé tekintett minden hazafi, elég volt pár szava, hogy a szebb jövődöt remélve, bizalom szálljon a bánatos szívekbe. Így pld. midőn a magyar tudományos akadémia 1859-ben Kazinczy Ferencz születésének százados ünnepét ülve, lakomára gyűltek össze, ennek végeztével csak annyit szólott: „Lakoma után imádkozni kell. Az én imádságom rövid, csak 3 szóból áll: éljen a haza!” E néhány szívből fakadott szó lelkesítőleg szárnyalta be az egész országot.

De elkövetkezett a leigázott nemzetre is a feltámadás napja. És a történelem Deáknak adott igazat, ki türelemmel és bizalommal várt ez időre. Az 1861. évi országgyűlés még nem hozta meg ugyan a várta várt kibékülést, de megdöntötte a jogvesztés elméletét s Deák Ferencz, mint a magyar nemzet jogéretének megtettesítője, két feliratában csodás erővel, bámulá-

tos világgossággal és megczáfolhatlan indokkal fejtette ki Magyarország jogait s tiltakozott a hatalomnak minden oly lépése ellen, mely az 1848-ik évben szentesített törvényekkel ellentétben áll. Az országgyűlés eloszlott. Deák türelemre inté nemzetét s midőn gondosan megfigyelve a politikai helyzetet, ismét eljöttnek látta az időt cselekvésre, 1865. április 16-án a „Pesti Napló”-ban megjelent híres hűsvéti cikkében kimutatta, hogy a magyar alkotmány soha sem állott ellentétben a monarchia biztosságával, mint ellenfeleink hirdették, megjelölte a kiegyezés törvényes útját a pragmática sanctio alapján. A felelet az volt, hogy ő Felsége 1865. december 14-re összehívta az országgyűlést. Ez volt ama híres országgyűlés, mely — bizonyára segítve az 1866. évi porosz hadjárat súlyos veszteségei s a Németországban elveszett hegemonia hatásától, — létre hozta Deák Ferencz legnagyobb alkotását: az 1867. XII. törvényezikket.

A nemzet legjobbainak gondos megfontolásával készült Deák hatalmas eszméjének pontonként való megállapítása. Éles, sértő támadások hangzottak fel a vak és elfogult szenvedélyek hevében, melyeket Deák nyugodt önérettel hallgatagon túrt, de a komoly ellenvetésekre szívesen felelt. És e feleletek, mint általában minden felszólalása „felvilágosították az értelmet, de egyszersmind a szívet is melegítettek.”

E felelet így szólt a támadásokra... „három ut állott előttünk: vagy fegyverrel vívni ki jogainkat; vagy várni a véletlentől és oly eseményektől, melyeket se előidézni, se irányozni és vezetni képesek nem valánk; vagy azon törekedni, hogy meggyőzzük a fejedelmet és az el nem fogult közvéleményt arról, hogy alkotmányunk visszaállítását a birodalom főállásának biztosságául is összhangba hozható.”

„Fegyver és forradalom még a siker reménye mellett is oly eszköz, melyhez csak a kétségbeesés küszöbén nyulhatna a nemzet. És annyi szenvedéssel, annyi veszteséggel jár, hogy azt még áldozattal is kész kerülni az, ki nek szíven fekszik a honpolgárok sorsa. Nem szükséges megemlítenem, hogy e veszélyes eszköznek sikere is helyzetünkben a lehetetlenségek közé tartozott volna.”

„Bizonytalanság eseményektől várni a kétes jövődöt és e közben a nemzet erejét, jólétét, bizalmát és reményét napról napra mindinkább enyészni engedni: helytelen, sőt káros számítás lett volna, mert könnyen megtörténhetik vala, hogy a várt esemény be nem következik, vagy majd akkor következik be, mikor a segély elgyöngült nemzetünkre már késő!”

„Nem vala tehát egyéb hátra, mint a harmadik módot megkísérteni. Tartozunk ezzel hazánknak, melyet egyrészt a forrongások és kétes eredményű harcok veszélyétől megóvni, másrészt a fokonként mindinkább ereshető súlyedéstől megmenteni kötelességünk volt.”

Megczáfolhatlan igazságok ezek, tisztelt közgyűlés! s valóban melyen fajlalthatjuk, hogy korunknak nincsen Deák Ferencze, ki e válságos napokban, nagy lelkeknek hatalmával megóvna hazánkat „a forrongások és kétes eredményű harcok veszélyétől.”

És ez a nagy ember, a ki békét szerzett a nemzet és királya között; a ki újabb alkotmányos életünk folyamát irányította, melyben nemzeti fejlődésünk, anyagi és szellemi haladásunk biztosítva van; ez a nagy ember nem várt és nem fogadott el semmi jutalmat, semmi kitüntetést az egyszerű elismerésen kívül sem hazájától, sem királyától. Midőn a koronázás ideje közelgett, képviselő társai azt óhajtották, hogy nádor nemléteben a hercegprimással együtt ő legyen felséges Urunknak fejére a szent koronát és Deák nemcsak hogy nem fogadta el e kitüntetést, hanem szerénységéből még a koronázáson sem jelent meg. Szerénységét jellemzi, hogy midőn királyunk és királyasszonyunk arczképeit gyémános keretben ajánlották fel, mint Ő felségeik bizalmának és szeretetének emléket, azt felelte: „Ő Felsége valószínűleg tul él engem. Ha meghalok, mondja el siromon, hogy Deák Ferencz becsületes ember volt. Ezt kérem jutalmul.”

1876. január 28-án hunyta le szemeit örök álomra Deák Ferencz. Király és nemzet még senkit sem gyászolt meg oly mélyeséges, oly bánatos lelekkel, mint a törvényesség nagy bajnokát s ha volt valaki, a ki gyöngéd, nemes szívével, a jövőbe látó szelid lelkével mindenkinél jobban tudta érezni a trón s a haza veszteségét, az a mi feledhetlen, mátyrhálalt szenvedett királynéknak volt, ki személyesen tette le koszoruját a ravatalra ez egyszerű, de oly sokat jelentő felirattal: „Deák Ferencznek — Erzsébet királynénak.”

Születésének 100-ik évfordulóján a nemzet milliói fordulnak koporsód felé Deák Ferencz! Magyar hazánk sorsa felett aggodó szívünk áhítatával, a sors csapásai miatt szorongó lelkünk esdeklésével hívjuk nagy szellemet, hogy hasson át mindnyájunkat a kiengesztelődés, az egyetértés, a törvénytisztelet forró érzelmé, hogy úgy szerethessük édes hazánkat, a mint Te szeretted! Áldás emlékedre!

Törvényhatósági közgyűlés Nagyenyeden.

Alsó-Fehér vármegye törvényhatósága f. hó 15-én rendezte közgyűlést tartott Nagyenyeden Zeykfalvi Zeyk Dániel főispán elnöke alatt.

A gyűlést a főispán magas szárnyalású beszéddel nyitotta meg, melyben jelezte a gyűlés ünnepi célját: a magyar történet dicsőséges nagyjairól való emlékeztet felújítását lelkesedésért, példaadásért és okulásért.

A lelkes ovációval fogadott megnyitó után, a napirend megváltoztatásával nyomban a gyűlés ünnepi része következett. II. Rákóczi Ferenczről Fogarasi Albert tanár tartott lelkes hangú emlékbeszédet, melyben Rákóczit mint a szabadság lelket ünnepe, mely mindig megjelenik köztünk, ha a közönységek nagyon erőt vesz rajtunk. Beszéde végén indítványt terjesztett elő, hogy felirat közzétesse az országgyűléshez Rákóczi érdemeinek törvénybe iktatása és halmvainak országos költségen való hazaszállítása érdekében. Az indítvány Lázár István tanár meleg hangú pártolása után egyhangulag elfogadtatott.

Török Bertalan orsz. képviselő szólott azután Deák Ferenczről a mely meggyőződés erejével s az igazi hódolat közvetlen bensőségevel. A szónok maga is meg volt hatva a nagy férfi érdemeinek, nagyságának és vonzó egyéniségének erejétől; s meghatottsága átszarmazott az ünnepi percek fontosságát és felemelő voltát melyen érző hallgatóságra is. A szép beszéd, melyet lapunk élen közlünk, ellenállhatatlanul ragadta magával a gyűlés tagjait.

Kis szünet után a tárgysorozat többi pontja következett. Megállapított a vármegye jövő évi költségvetése s a tisztii és közigazgatási nyugdíjalapra, az abrubányai laktanya kölcsön törlesztésére s a vármegyei székház építésére való rovat. Alispán két jelentés, közgazgatási és közegei ügyek kerültek azután sorra, melyek közül nevezetesebbek: a vármegyei tisztii nyugdíjalap új szabályrendelete; a kultuszminiszter leirata alapján alkotott szabályrendelet a serdületlen gyermekeknek a szesz italról való távoztatása ügyében; Kiss Károly irnok nyugdíjazása; több közig. gyakoronoknak a katonai szolgálat idejére való szabadságolása.

A községi ügyek közül megemlítjük, hogy Abrudbánya város képviselő-testületének a jegyzői állás megszüntetésére s a többi tisztviselők fizetésének felemelésére vonatkozó határozata megsemmisített. Ugyancsak Abrudbánya képviselő-testületének Boér Béla volt polgármesternek évi 730 koronával és négy öfával való segélyezése jóváhagyatott. Székely A. az abrubányai tisztújítás ellen beadott felebbezése elutasított. Sárd község amerikai szőlőtelepének az államberlet alól való visszavétele, Csomórd községének építése, Alvincz község néhai Glück Mórral való tízezer koronás egyezsége jóváhagyatott.

A törvényhatóságok átiratai közül Szepes, Borsod Csánád, Fogaras, Sáros, Kassa, Kolozsvár, Hont, Esztergom, Szatmár-Nemeti és Baranya átiratai tudomásul vétettek; Nyitra, Somogy, Sopron, Torontál, Árva (közegeszégügy államozítása), Fejér (elmebeteg-intézetek), Pozsony (tüdővész elleni védekezés) átiratai felterjesztéssel pártoltatnak.

Nagyobb vita indult meg Heves megye átirata ügyében, mely Janosó Sándor biz. tag hasonló természetű indítványával kapcsolatban tárgyalatott. A had-

sereg nemzeti irányu fejlesztésének általánosan vitatott ügyében kíván felterjesztést és záros határidőt akar a magyar vezényszó behozatalára nézve megállapítani. Ugyane kérdésben az állandó választmányuk is volt felirati javaslata mely az összes nemzeti követelményeket magában foglalja, de határidő helyett a magyar vezényszó szükséges előfeltételeit sürgeti határozatosan, hogy ezek teljesülése után a vezényszó könnyen minden nehézség nélkül következhessek. A vitában részt vettek az indítványozókön kívül Szász József, Török Bertalan, Fogarasi Albert, dr. Varró László. Különösen jó hatást és élénk tetszést keltett dr. Varró azon nyilatkozata, hogy ezen nagy fontosságú nemzeti kérdést, melynek lényegében minden magyar ember egyetért, kár apró és felesleges részletkérdések közbevetítésével együttes hatásában gyengíteni. Az állandó választmány javaslata feltűnő nagy többséggel ment határozatára.

A gyűlés folyamán megejtett választások eredménye a következő: A közigazgatási bizottságba 1904. 1905. évekre: dr. Garda Kálmán, Török Bertalan, dr. Májer Ödön, br. Kemény Géza, Csató János. Az esküdt lajstromok összeállítására 1904. évre bizottságul: Batta Bertalan, dr. Elekes Viktor, Jónás Adolf, Szalánczy Jenő, Vadady Gergely, ifj. Winkler János, gr. Bethlen Sándor, dr. Garda Kálmán, Nagy Lajos, dr. Ujfalu József, Vincze Miksa, Márk Izidor. Igazoló választmány tagjaiul választottak: Gáspár János, dr. Varró László, Török Bertalan, Márk Izidor, Zeyk Kálmán; kinevezettek: Szász József, Lázár István, Müller Mihály, dr. Garda Kálmán, Lóavató bizottságok elnökeiül: dr. Varró László, Novák Ferencz, Ambrus Károly. Az állandó választmányban halál folytán megüresedett egy helyre: dr. Müller Jenő. A községi számadásokat vizsgáló bizottság tagjaiul: Zeyk Kálmán, Tóth Miklós, Imreh József bírtokos, Gáspár János, br. Bánffy Kázmér, dr. Lengyel György. A számonkérő szekuek tagjaiul: gr. Bethlen Sándor, Nagy Lajos és Szilágyi Farkas. A megüresült járási mezőgazdasági biz. helyekre: Benedek Károly, Bereczky Sándor, Gyanka János, Jankó Samu, Paul István, Potoczky Antal.

A gyűlés, bár a pontosan előkészített ügyek tárgyalása gyorsan pergett az előadók ajkairól, az emlékbeszédek és katonai vita miatt csak délután két órakor ért véget.

Vegyes hírek

— **Deák Ferencz emlékezete.** Városunkban is általános lelkesedéssel ülték meg okt. 17-ét, a haza bölcs születésének századik évfordulóját. Középületek, templomok és számos magánépület fel volt lobogóva. Delelőtt 10 órakor a Bethlen-kollégium önképző-köre tartott szép ünnepélyt. Deák Ferenczről emlékbeszédet tartott Illyés János VII. g. o. A kiegyezés történetét Vinczi Károly VIII. g. o. adta elő. Szavaltak: Schaffler Lajos, Sallak Imre VIII. g. o.; mindkettő szépen interpretálva a költemény hangulatát. Az ünnepélyt a Szózatul kezdtek s a Himnuszszal végezték. — D. e. 11 órakor volt a polg. leányiskola ünnepélye, melyen Járossy Bóra tanítónő ismertette Deák szerepét és jellemét a nő vendékek képzettségéhez mért szép előadásban. Alkalmi költeményeket adtak elő Krisay Dóna III. o. és Sebestyén Irén IV. o. A karének a Szózatot, Himnuszot és a „Tied vagyok, tied hazám” cz. hazafias dalt adta elő.

— **Országos vásár.** Folyó hó 16-án folyt le Nagyenyeden az őszi országos vásár. A zárlat miatt sem szarvasmarha, sem sertés nem hajtatott fel; s így az Erdélyszerte jöhrü állatvásár az idén elmaradt. Ezen elmaradásnak lehet tulajdonítani, hogy a kirakó vásár is gyengébb volt a szokottnál.

— **A szüretnek** megkezdődtek. Az enyedi, zárt helyen levő szőlők termését igen jónak találják, a mennyiben a hellosi Rizling mustja, Wagner szerint, 15 fokot mutatott, sőt az aljában, a térségen is 13—14 fokos. A fajbor ára hektóliterenként Enyeden 42—50 korona. Elég sajnós, hogy a mennyiség közepén is alul van.

— **Nyugtalanító hírek** keringtek a hírlapok nagyképu tudósításai folytán Hunyadmegyéről. Már lapunk mult számában is jeleztük, hogy ezeknek semmi alapjuk nincs és határozottan rosszalnak a meg gondolatlan híresztelést, a mint tényleg bebizonyult a hunyadmegyei dolgokról is. Hiszen különben is a mi

éber rendőrségünk gondosan virraszt almaink fölött, tehát — szüreteljük le nyugodtan a hegylevét.

— **A kukoriczaszedés** eredménye minőségben kitűnő, mennyiségileg közepes.

— **Polgári iskolai tanárok gyűlése.** Az O. P. I. E. „Marosmenti köre” f. évi gyűlést Zalatnán tartotta meg október 11-én. A gyűlésre megjelentek a körhöz tartozó 6 vármegye polgári iskolai tanári karából: Segesvárról Gyöngyössi István elnök, Athanáz Mária, Szakács Terezi; Nagyenyedről Domók Erezsébet igazgató, Fűzi Katinka, Baranyayné Kasselik Emilia; Dicsőszentmártonból Kósa Sándor igazgató, Szokoly József, Lőrinczy Dezső, Benedek Aladár, Kadocsa Béla; Marosvásárhelyről Agyagási Vidor, Hiuts Sándor; Tor-dáról Varga Dénes igazgató, Székely János, Kovács Dániel, Péter Antal. Zalatnára 10-én délben és este érkezett a társaság, hol Király Miklós igazgató vezetése mellett a posgári leányiskola tanári kara fogadta a vendégeket és a város intelligens közönsége barátságos vendégszeretettel adott szállást. Okt. 10-én este ismerkedési estély volt, 11-én delelőtt 9—12 óráig tartott meg a gyűlés. Az ügyvezetési tárgyakon kívül felolvasott Lányiúé Sándorfi Margit zalatnai polg. l. isk. tanítónő a polg. iskolát végzett lányok tovább képzéséről, Valler József ev. ref. lelkész a hittan tanításáról. Az indítványok tárgyalásánál elhatározatott, hogy a tantervkülönözeti vizsgálatok tananyagát összeállítja a kör; a rendtartási szabályzat kiadását a központba megsürgetik; egy iskolai taneszköz- alap létesítésének módozatait megvitadják. Ugy a gyűlésen, mint az azt követő társas ebédén részt vett Zalatnának egész intelligens társadalmá, 11-én este igen szép Rákóczi ünnepélyt rendezett a zalatnai társaság, melyet reggelig tartó tánc fejezett be.

— **A magyarorszeztvei állami iskola** tanító-testülete és Magyarorszeztve község ifjusága 1903. október hó 17-én, az állami iskolába járó szegény gyermekek felruházása javára, az állami iskola termében szüreti táncvizalmat rendez. Beleptidj személyenként 1 kor. 20 fill.

— **Rendőri hír.** A tegnapelőtti vásáron rendőreink egyike lefegyverezt egy oláh fiut, ki társára, mert előle nem akart kitérni, töltött revolvért fogott.

— **Nők paradicsoma** — Dél-Afrikában. A „Quarterley” cz. angol folyóirat szerint Transvalban, Oranje és Natal államokban, a Fokföldön 69000 férfival több van, mint nő. Ajánlja a folyóirat, hogy évente 300 hölgyet küldjenek ki a különbözet kiegyenlítése végett. Nős, chez talán más államok is pld. Magyarország szívesen ad némi kontingenst.

— **Borzasztó tűz** pusztított Budapesten a József-köruton egy virág- és koszoru-gyárban, melynek az ott dolgozó leányok közül 3 halott és 2 sebesült áldozata lett. Feltűnő ez év tűzvéseinek krónikájában, hogy mily sokszor fordul elő a szomorú tűzhalál veszedelme.

— **Villany-színház.** Nagyenyeden tegnap este nyílt meg a Széna-téren egy mozgó-képek színháza, mely érdekes látványokat ígér a szórakozni vágyó közönségnek.

— **A „Zenélő Magyarország”** idei X. évfolyam 20-dik füzete jelent ma meg, s a következő érdekes és divatos zeneüjdonságokat hozza előfizetőinek: I. Huber Sándor „Barna kis lány piros almát árul” magyar dalt. II. Lengyel Miksa „Emke” csárdást a legújabb magyar dalokból összeállítva. III. Páris V. Ping-Pong” polka francaiset. A legkedveltebb zongora zeneüjdonságokat hozza a minden zenekedvelőnek kiváló fontosságú zeneüjfolyóirat, úgy hogy előfizetői az érde-mesebb zeneüjdonságot a mi az év leforgása alatt megjelenik havonta kétszer mindenkor 12 oldal tartalmán kapják. Előfizetési ára egész évre 24 füzetre 12 korona, feleltre 6 korona, negyedéltre 3 korona. Előfizethetni a most megindult IV. évfolyadra, valamint az előző évfolyamokra is a „Zenélő Magyarország” (Klökner Ede) zeneműkereskedésében VIII., József-körut 22-24. szám Budapesten. Ugyanitt bármely más zenemű a legolcsóbban megszerezhető.

Szerkesztőség:

Dr. MAGYARI KÁROLY TÖRÖK BERTALAN.
Kiadó:

Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság

Nyomatott a Nagyenyedi Könyvnyomda és Papírárgyár részvénytársaság könyvnyomdájában.

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ
AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES IZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

Must-eladás.

A nagyenyedi ev. ref. Bethlen-kollégium miriszlói szőlőjében f. évi október 29-én és következő napjain leszüretelendő termésből a kollégium részébe jutó mintegy 80 hektóiternyi Rizling, Som, Muskotály, Trimini és más vegyes-fajú must f. évi október 30-án d. e. 10 óra-kor megtartandó nyilvános árverésen el fog adni. Kikiáltási ár, hektóiternyenként 50 kor. Bánatpénz 400 korona.

Az árverés Nagyenyeden, a kollégium jóságigazgatósági irodájában tartatik meg; hol a részletes feltételek korábban is — a hivatalos órák alatt — megtekinthetők.

Nagyenyeden, 1903 október 14.

A Bethlen-kollégium jogügy- és jóságigazgatósága.

416 1-3

Sz. 2052-1903. tkvi.

Árverési hirdetményi kivonat.

A balázsfalvi kir. járásbírósg mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy a nagyenyedi kíségető takarékpénztár részvénytársaság végrehajtónak Bojtor Márton túri lakos végrehajtást szenvedő ellen 300 kor. tőke s járuléka iránti végrehajtásos ügyében a túri 215 sz. tkvben A + 49 r. sz. 510, 511 hr. sz. ingatlanára (ház és beltélek) 556 kor., az 50 r. sz. 1156 3 262 kor., az 51 r. sz. 1368 hr. sz. 122 kor., az 52 r. sz. 1753 hr. sz. 156 kor., az 53 r. sz. 1855 hr. sz. 190 kor., az 54 r. sz. 2126 hr. sz. 32 kor., az 55 r. sz. 2646 hr. sz. 44 kor. és az 56 r. sz. alatt bejegyzett 2274 545969 rész közöslégelőbeli illetményére 202 koronában megállapított kikiáltási árban a végrehajtási árverést elrendelte s hogy a fentebb megjelölt ingatlanok 1903. évi november hó 3-án d. e. 10 órakor alulirt telekkönyvi hatóság iroda helyiségében tartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alól is el fognak adni.

Árverezni szándékozók kötelesek az ingatlanok kikiáltási árának 10%-át készpénzben, vagy az 1881 évi LX. t. cz. 42 §. jelzett árfolyammal számított óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, vagy annak az 1881. évi LX. t. cz. 170 §-a értelmében a bánatpénz csak a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elis. érvényt átszolgáltatni.

A kir. járásbírósg mint telekkönyvi hatóságtól.

Balázsfalván, 1903. évi július hó 29-én.

Csiszér, kir. albiró.

419 1-1

GYÜMÖLCSFÁK.

Ószi ültetésre ajánlunk minden fajtájú gyümölcsfát, nagy készletek a legjobb fajtákból tömeges ültetésre. Diszfák, gyümölcs-termő-cserjék, boggyógyümölcs, díszövény, gyönyörű gömbölyű akácok, gyümölcs-szőndások, alapozások stb. — Kizárólag a legjobb minőségű, egészséges gyökerű növényeket küldenek a megrendelőnek. A jó minőségért kezességet vállalnak. Gyümölcs-park és kerti berendezések elvállaltatnak. Felvilágosítás gyümölcsügyekben díjtalan.

Katalogus ingyen és bérmentve.

FISCHER és TÁRSAI faiskolák, NAGYENYED. 300 6-10

Hitelt nyujtok

1-2-3 évre (kamat nélkül): városok, községek megyék, vízszabályozó társulatok, mérnöki hivatalok, szövetkezetek, nagyobb uradalmak s más hitelképes testületeknek.

A hitelnyújtás szőlővesszőre és borra nem vonatkozik.

Nagyenyeden és vidékén LUKÁCS VILMOS

a m. kir. szabad.

OSZTÁLY-SORSJÁTÉK

főelárusítója

bankházának osztálysorsjegyei kizárólag csak nálam kaphatók.

Megrendelések posta útján Lukács Vilmos bankházához, Budapest, V., Fördő-utca 10, vagy pedig az én cégemhez intézendők.

Kiváló tisztelettel

Girner J. József fűszerkereskedő Nagyenyed.

Az I. osztályu sorsjegyek árai:

$\frac{1}{1}$	$\frac{1}{2}$	$\frac{1}{4}$	$\frac{1}{8}$
à 12.— kor.	à 6.— kor.	à 3.— kor.	à 1.50 kor.

413 2-6

Összes kávé fajokat leszállított áron ajánlom.

Mint bizonyos a legkitünőbb magyar zománcolt bádgedény gyárnak oly előnyös árakat értem el, hogy a márvány zománcu legegészségesebb főző-edényeket felére leszállított áron adhatom el; bárki egy kis csupor vételével (8 kr.) meggyőződhetik az előnyös vétel felől. Kupás fazék vagy lábos 20 kr., 2 kupás 28 kr., legújabb fajta kávéfőzők, egyszerűbb móddal, sokkal erősebben főzhető a kávé a most érkezett „Non plus ultra” kávéfőzőkben; nem kell utána töltögetni, mindazonáltal igen olcsók: 90 krtól fölfelé — ugyszinte más nemű zománcos edényekhez hasonló olcsó áron nagy kiváltsátsban ajánlok.

A legjobbnek ismert hatású keserűvíz 2-3 napig tart „Ferencz József” keserűvíz nálam kapható, ugyszintén az alábbi ásványvizek friss töltésben:

Borszéki borvíz, Bikszádi, Bilinyi, Budai (Ferencz József, Loser János horgony jegyű), Előpataki, Giesshübli, Karlsbadi, Krondorfi, Levicói, Margit, Marienbadi, Salvátor, Selters, Sztójai, Szobránczi, Parádi keserű, Parádi Arzenes.

Egy 4 szoba, konyha, pincze és melléképületekből álló lakás kiadó.

A híres Regemburgi állat-táppor, melynek használata által az állatok betegségtől megvédve étvágyuk, erejük javul. Tehenek jobb és több tejet adnak, jobb kedvűek lesznek; disznóknak szarvasmarháknak juhoknak igen ajánlható biztos óvszer. Eredeti ömlesztett csomagokban nálam kapható.

Saját gyártmányu sodrony-fonataimat ajánlom mint legegészszerűbbet, legolcsóbbat, legtartósabbat, bármiféle kerítéshez, ugy szintén ömlesztett tuskés sodronyt legolcsóbb árban.

BISZTRITSÁNY LAJOS.

Rézgáliez, Vermorel permetezők, Raffia szőlőkötöző legolcsóbb árban, kékkő szőlő és növények permetezésére leszállított áron.

Máv. menetrendje Budapest-Predeal közt és vissza.

Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	Sz. v.	Gy. v.	
6-50	9-00	2-00	5-45	9-15	ind.	Budapest	7-10	7-50	1-50	6-40	9-35
12-11	4-10	6-46	2-06	2-18	↑	Nagyvárad	11-04	2-38	8-36	11-36	4-15
4-52	8-54	10-51	8-30	6-11	↑	Kolozsvár	6-17	11-10	3-18	7-13	12-59
		Sz. v.							Sz. v.		Sz. v.
6-26	10-21	12-27	10-41	7-27	↑	Aranyos Gyéres	3-58	9-30	1-27	5-18	10-46
6-57	10-58	1-05	11-31	7-52	↑	Szekely-Kocsárd	3-14	9-00	12-56	4-43	10-08
7-04	11-05	1-12	11-40		↑	Maros-Ujvár	2-56	8-50	12-40	4-27	9-52
7-33	11-34	1-41	12-20	8-16	↑	Nagy-Enyed	2-27	8-29	12-12	3-59	9-22
	12-24	12-00	1-30	8-37	↑	Tövis	2-05	8-12	11-53	3-33	
		Gy. v.			↓	Karacsfalva	12-57	-	-	2-36	
	12-53	2-05			↓	Küküllőszög	12-46	7-35	2-52	2-26	
	1-07	2-16	9-05		↓	Balázsfalva	12-36	-	-	2-16	
	1-14	2-24			↓	Kis-Kapus	11-41	6-56	2-16	1-25	
	2-15	3-32	9-47		↓	Medgyes	10-53	6-37	-	2-51	
	2-33	3-49	10-01		↓	Segesvár	9-48	5-49	1-14	11-49	
	3-47	2-15	5-04	11-00	↓	Bejjasfalva	8-44	5-29	12-54	11-28	
	4-09	2-30	5-31	11-15	↓	Brassó	5-20	2-45	10-26	8-13	
	6-50	5-14	11-40	2-19	↓						

Budapest-Arad-Tövis és vissza.

Gy. v.	V. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	V. v.	Sz. v.	Gy. v.	
6-50	-	8-10	10-00	2-15	ind.	Budapest	5-00	6-10	7-20	1-10
12-11	-	4-07	6-35	7-18	↑	Arad	4-21	9-35	11-20	8-18
3-13	5-46	9-16	10-57	10-22	↑	Piski	1-00	4-12	10-35	6-05
4-15	7-21	10-35	12-11	11-09	↑	Alvincz	12-05	2-53	8-59	4-34
	11-21	10-56	12-31	11-21	↑	Gyulafehérvár	11-44	2-33	8-42	4-17
	7-36	8-21	11-25	11-43	↑	Tövis	2-00	8-13	3-43	3-33

Az aláhúzott számok este 6 óráttal reggel 6 óráig való időt jelzik.

NAGYENYEDI KÖNYVNYOMDA ÉS PAPIRÁRUGYÁR RÉSZV. TÁRS.

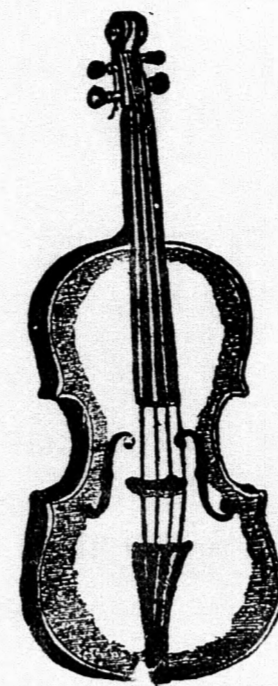
NAGYENYED.

KÖNYVDAI MŰINTÉZET.
PORKAPSZULAGYÁR.
DOBOZÁRUGYÁR.

DOBOZÁRUT (CARTONAGE)
u. m. közönséges és hajlítót dobozokat stb.

Mindenféle egyéni és közönséges, centrikus és spirális, kerek és téglalap alakú, és egyéb műanyag, papír, karton, és egyéb anyagokból készült dobozokat, csomagolóanyagokat, papírcsoklikat, köztözpapírokat és mindenféle nyomtatványokat könyv- és nyomdai vagy dombornyomásban szép és olcsó kivitelben.

Első kézből: a gyárban vásárol Ön olcsón és legjobban.

Első magyar hangszergyár
villamos erőre berendezve.

STOWASSER J.

cs. és kir. udvari hangszergyáros, hadseregszállító
a Rákóczi javított Tárogató egyedüli feltalálója
Budapest, II., Lánchíd-utca 5.

Ajánlja a saját gyárában készült összes
Hegedűk, gordonkák, bögők, fuvolák, klarinetek, trombiták és czimballmok.

Tárogató ára 30 frtól (60 kor.) feljebb, iskola hozzá ingyen.
Zenekar teljes felszerelése olcsó árban, előnyös fizetési feltételek mellett. 303 C-19
Harmonikák elpusztíthatatlan erős hangokkal. speciális kivitelben gyorsan és szakemberrel eszköztelnek, vonós-hangszernek a legújabb találmány hangfokozó gerendával, melyért garantiát vállalok.

Árjegyzék minden hangszerről külön-külön kérendő mely bérmentve megküldetik.

1141. II-903. sz.

Hirdetmény

Alsó-Fehér vármegye közbizottsága az 1093. évi aug. 12-én kelt 2452 sz. rendeletével a mihalczfalvi-balázsfalvi t. h. közút 17-18 km. szakasza áthelyezése és kiépítése munkáit 3959 korona 74 fill. összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálatok kivitelének biztosítása czéljából az 1903. évi október hó 29-ik napjának d. e. 10 órájára a nagyenyedi kir. építészeti hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtok felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annyival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

Az ajánlathoz az általános feltételekben előírt, az engedélyezett költségösszeg 5%-ának megfelelő bant-pénz csatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek a nevezett m. kir. állam-építészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetők.

Kelt Nagyenyeden, 1903 okt. 14.

Alsófehér megyei m. kir. építészeti hivatal.

418 1-1

Fahamut

veszünk bármilyen mennyiségben **30 literenkint 10 fillérért.**

Átvétel minden vasárnap délután **Tövis-utca 19** szám alatt.

FISCHER és TÁRSAI faiskola
NAGYENYED. 420 1-2

Naponta kétszer friss sütemény.

Van szerencsém a nagyérdemű közönség szives figyelmét **csemege- és péküzletre** felhívni. Különösen figyelmébe ajánlom a n. é. közönségnek kitűnő minőségű boraimat, melyeket a megyesi Czell Frigyes és fia cég pinczejéből szereztem be.

- 1 liter finom asztali bor . . . —64 kor.
- 1 " " pecsenye " . . . —80 "
- 1 " " rizling " . . . 1— "
- 7 deczi csemege gyógy Kuküllő gyöngye . . . 2-40 "
- 3 1/2 " csemege gyógy Kuküllő gyöngye . . . 1-30 "
- 7 " csemege gyógy rizling . . . 2-20 "
- 3 1/2 " " " " . . . 1-10 "
- 7 " " " " " . . . 2— "
- 3 1/2 " " " " " . . . 1-20 "
- 7 " " " " " . . . 1-60 "
- 5 " " " " " . . . 1-40 "
- 3 1/2 " " " " " . . . 1— "

Továbbá kaphatók: naponta friss **szabeni felvágottak**, valamint **csemege-sajt** és friss **székely turó**, ugyszintén **finom likörök**, tea-sütemény, tea, rum.

T. vevőim szives pártfogását továbbra is kérve, maradok tisztelettel

Beer G. Dániel,
sütő.

9 36-*

Naponta kétszer friss sütemény

Kiváló szerencse Töröknel!!

Felülmulhatatlanul

kedvez főáruháznak a szerencse. Rövid idő alatt 12 millió korona nyereségénél többet fizettünk nagyrabecsült vevőinknek; csak a legutóbbi 5 hónapban is a

3 legnagyobb nyereséget és pedig

- a 605.000 koronás nagy jutalmat az 57080. számú sorsjegyre,
- a 100.000 " főnyereséget a 74366. " " "
- a 90.000 " " " a 109780. " " "

és ezeken kívül még egyéb sok nagy nyereséget.

Ajánljuk ennél fogva, hogy a világ legesélydusabb osztálysorsjátékában vegyen részt. A most következő magy. kir. szabadalmazott 13. osztálysorsjátékban újból

110.000 sorsjegyre 55.000 pénznyereséget

jut és összesen egy hatalmas összeget.

14 millió 459.000 koronát

sorsolnak ki rövid 5 hónap alatt.

A legnagyobb nyereséget a legszerencsésebb esetben 1.000.000 korona.

Továbbá 1 jutalom 600.000, 1 nyereséget 400.000, 1 a 200.000, 2 a 100.000, 1 a 90.000, 2 a 80.000, 1 a 70.000, 2 a 60.000, 1 a 50.000, 1 a 40.000, 5 a 30.000, 3 a 25.000, 8 a 20.000, 8 a 15.000, 36 a 10.000 korona és még sok egyéb; összesen 55.000 nyereséget és jutalom 14.459.000 korona összegben.

Az I. osztályú sorsjegyek tervszerű árai:

- 1 eredeti sorsjegy frt — 75 vagy kor. 1.50; 1/4 eredeti sorsjegy frt 1.50 vagy kor. 3.—;
- 1/2 " " " 3.— " " 6.—; 1 " " " 6.— " " 12.—;

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy az **összeg előzetes beküldése** ellenében küldjük. Hivatalos tervezet díjtalanul. — Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre kérünk

— 1. é. október hó 26-ig —

bizalommal hozzánk beküldeni:

TÖRÖK A. ÉS TÁRS

BANKHÁZA BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték üzlete.

Főáruházi osztálysorsjáték-üzletei:

Központ: **Teréz-körut 46a. I. fiók: Váci körut 4a.**

II fiók: **Muzeum-körut IIa. III fiók: Erzsébet-körut 54a.**

Rendelőlevél levágandó. **Török A. és Társa** bankháza Budapest

Kérek részemre ..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget ..... korona összegben utánvételezni kérem postautalvánnyal küldöm A nem tetsző törlendő. mellékelem bankjegyekben (bélyegekből)

Pontos cím:

Számos elismerés és bizalom nyilatkozat igazolja azt, hogy

TÁNGEL JÓZSEF

női, férfi és gyermek divatáru üzletében
NAGYENYEDEN

a legszolidabb szabott árak mellett **csakis mindig** a legjobb minőségű árak lesznek kiszolgálva.